

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2008/26 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/126

Karar Günü:11.12.2013

R.G. Tarih-Sayı:08.01.2014-28876

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Demokrasi Partisi 2007 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M.Emin KUZ'un katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında;

“Sosyalist Demokrasi Partisi 2007 yılı kesin hesabının ilk incelenmesi sonucunda;

1- İşin esasının incelenmesine,

2- Parti Genel Merkezi ve Ankara İl Başkanlığı 2007 yılı kesin hesabının dayanağını oluşturan defterler ile gelir ve gider belgelerinin asıllarının gönderilmesi için Partiye 30 gün süre verilmesine,

3- Kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin kararın sunulmaması nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanun'unun 74. ve 111. maddesinin (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Mahkemeye istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

28.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE”

karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Sosyalist Demokrasi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2007 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Raportör Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2007 yılı gelirleri toplamının 107.770 YTL, giderleri toplamının 95.458,46 YTL olduğu ve 12.311,54 YTL nakit mevcudunun 2008 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti Genel Merkezi ve il örgütleri kesin hesaplarının Tüzüğe uygun şekilde yetkili organca kabul edilerek onaylandığına dair karar sunulmamıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtları ile Parti yetkililerinin gönderdiği belgelere göre 2007 yılında faal olan Adana ve Giresun illerine ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.

Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN bu görüşe katılmamışlardır.

Parti Genel Merkezi ile Ankara il teşkilatının 2007 yılı gelir ve gider kayıtlarının tutulduğu defterler sunulmamıştır. Parti yetkililerinden hem 18.12.2012 gün ve 3620 sayı ile hem de 20.6.2013 tarihinde tebliğ edilen 28.5.2013 gün ve E.2008/26 sayılı ilk inceleme kararıyla 2007 yılı Genel Merkez ve Ankara İl Teşkilatının kesin hesabının dayanağını oluşturan defterler ile gelir ve gider belge asıllarının gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri defterler ile gelir ve gider belgelerini sunmadıkları gibi herhangi bir cevap da vermemişlerdir. Parti yetkililerinin defterleri Anayasa Mahkemesine sunmaması nedeniyle defterler yok kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında, *“Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar.”*, beşinci fıkrasında, *“Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.”*, altıncı fıkrasında *“Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.”* denilmiş, aynı Kanunun 113. maddesinde de *“Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.”* hükmü getirilmiştir. Gelir ve giderlerin işlendiği defterler ibraz edilmediğinden dolayı Parti sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezinin gelirleri 12.655,78 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.066,46 YTL'si giriş aidatı, 9.952,53 YTL'si il payları ve 636,79 YTL'si önceki yıldan devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2007 yılı gelir belgeleri sunulmamıştır. 2007 yılı gelirleri arasında yer alan 12.018,99 YTL'nin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un *“Gelirlerin sağlanmasında usul”* başlıklı 69. maddesinin üçüncü fıkrasında, *“Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.”*, 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, *“Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.”* denildiğinden, Partinin 2007 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği 12.018,99 YTL'nin Hazineye gelir yazılması gerekir.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin gelirleri 95.114,22 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.380 YTL'si giriş aidatı, 64.596,63 YTL'si aylık aidat, 24.840,61 YTL'si bağış geliri, 150 YTL'si bayrak rozet geliri, 20 YTL'si etkinlik geliri ve 3.126,98 YTL'si ise önceki yıldan devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Anayasa Mahkemesince 28.5.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, Ankara İl Başkanlığının 2007 yılına ait gelir ve gider belgelerinin getirtilmesine karar verilmiştir.

Parti yetkilileri belgeleri sunmadıkları gibi her hangi bir cevapta vermemişlerdir. Ankara il teşkilatının 120 YTL giriş aidatı, 8.010 YTL aylık aidat ve 5.739 YTL bağış olmak üzere toplam 13.869 YTL gelirinin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un "Gelirlerin sağlanmasında usul" başlıklı 69. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.", 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, "Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir." denildiğinden, Partinin 2007 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği 13.869 YTL'nin Hazineye gelir yazılması gerekir.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2007 yılı giderleri 2.378,29 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 195 YTL'si bina kira gideri, 1.610 YTL'si tanıtım temsil ve toplantı gideri, 573,29 YTL'si genel giderlerden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2008 yılına devreden nakit mevcudu 10.277,49 YTL'dir.

2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Parti giderleri miktarınca Parti malvarlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği, 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ise beş milyon (2007 yılı için 48,86 YTL) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Bu bağlamda belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen 2.378,29 YTL tutarındaki Parti malvarlığının Hazineye gelir yazılması gerekir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2007 yılı giderleri 93.080,17 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 63.965,84 YTL'si bina kira giderleri, 593 YTL'si tanıtım toplantı giderleri, 186,50 YTL'si yayın giderleri, 1.524,63 YTL'si kırtasiye giderleri, 14.791,21 YTL'si genel giderler, 2.066,46 YTL'si aidat ödemeleri, 9.952,53 YTL'si il payı ödemelerinden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2008 yılına devreden nakit mevcudu 2.034,05 YTL'dir.

Anayasa Mahkemesince 28.5.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, Ankara İl Başkanlığının 2007 yılına ait gelir ve gider belgelerinin getirtilmesine karar verilmiştir.

Parti yetkilileri belgeleri sunmadıkları gibi herhangi bir cevap da vermemişlerdir. Ankara il teşkilatının 8.050 YTL kira bina giderleri, 136,50 YTL yayın giderleri, 1.263,75 YTL kırtasiye giderleri, 5.405,39 YTL genel gider ve 120 YTL genel aidat ödemesi olmak üzere toplam 14.975,64 YTL giderinin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Parti giderleri miktarınca Parti malvarlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği, 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ise beş milyon (2007 yılı için 48,86 YTL) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Bu bağlamda belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen 14.975,64 YTL tutarındaki Parti malvarlığının Hazineye gelir yazılması gerekir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Partinin 2007 yılı defter ve belgeleri ile demirbaş listesi sunulmadığından inceleme yapılamamıştır.

IV- SONUÇ

Sosyalist Demokrasi Partisi 2007 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2007 yılı kesin hesabında gösterilen 107.770 YTL gelir, 95.458,46 YTL gider ile 12.311,54 YTL kasa ve banka devrinin Hazineye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

2- Kesin hesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Genel Merkeze ait 2.378,29 YTL gider ile Ankara il teşkilatına ait 14.975,64 YTL gider ve Genel Merkeze ait 12.018,99 YTL gelir ile Ankara il teşkilatına ait 13.869 YTL gelir olmak üzere toplam 43.241,92 YTL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazineye gelir kaydedilmesine OYBİRLİĞİYLE,

3- Adana ve Giresun illerine ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak işlem bulunmadığına, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Genel Merkez ile Ankara İl Teşkilatına ait gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterlerin verilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine göre gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına OYBİRLİĞİYLE,

11.12.2013 gününde karar verildi.

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Sosyalist Demokrasi Partisi'nin 2007 yılı kesin hesabının incelenmesine ilişkin dosyada parti yetkililerinin, Parti Genel Merkezi ve il örgütleri kesin hesaplarının yetkili organca kabul edilerek onaylandığına dair kararı sunmadıkları görülmüştür.

Parti yetkililerinin sundukları birleşik kesin hesapta Adana ve Giresun iline ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtları ile Parti yetkililerinin gönderdiği belgelere göre Adana ve Giresun il teşkilatlarının 2007 yılında faal olduğu görülmektedir. Parti il örgütleri faaliyette olduğuna göre, bu yerlerin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider yapıldığı anlamına gelmektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceğine ilişkin hükmü ile yine aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmış olmaktadır.

Hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir. Nitekim, Mahkememiz tarafından daha önce de, siyasi partilerin açık ve faal olan il örgütlerine ilişkin olarak herhangi bir gelir ve gider bildirmemeleri halinde söz konusu hüküm gereğince suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin çok sayıda karar verilmiştir (Örneğin bkz. E.2010/37, K.2013/106, 25.09.2013; E.2010/35, K.2013/105, 25.09.2013). Ancak Mahkememiz çoğunluğu tarafından bu dosyada suç duyurusunda bulunulmasına gerek görülmemiştir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, Sosyalist Demokrasi Partisi hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiği kanaatinde olduğumuzdan Mahkememiz çoğunluğunun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Zühtü ARSLAN